

ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

ПОНОМАРЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**ІНТЕНСИФІКАЦІЯ
ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ НА
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Спеціальність 08.06.01 — “Економіка підприємств і
форми господарювання”

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків — 1997

00738071 (Q)

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економічної теорії Ларківського державного економічного університету.

Науковий керівник — доктор економічних наук, професор
Українська Лариса Олегівна

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
академік Академії економічних
наук України
Бабич Володимир Петрович

кандидат економічних наук, доцент
Коршунов Володимир Ілліч

Провідна організація — Харківський державний
політехнічний університет.

Захист відбудеться "24" квітня 1997 року о 13 годині
на засіданні спеціалізованої вченої ради, шифр Д 02.12.02 по
присудженню наукового ступеня кандидата економічних наук у
Харківському державному економічному університеті за адресою:
310001, м.Харків, пр.Леніна, 9а.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці
Харківського державного економічного університету за адресою:
310001, м.Харків, пр.Леніна, 9а.

Автореферат розісланий "20" березня 1997 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук,
професор

Маз —

Дороніна М.С.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

1.1. Актуальність теми дослідження. Однією з найважливіших передумов успішного завершення в Україні ринкових перетворень, виходу з тривалої структурної кризи, здійснення прогресивних економічних реформ і підвищення на цій основі рівня життя народу є послідовна інтенсифікація всього суспільного виробництва, його підрозділів і первинних ланок. Це складне завдання вимагає для свого вирішення певного часу та відповідної роботи. Її головний зміст полягає у здійсненні переходу від переважно екстенсивного до інтенсивного типу розширеного та високоєфективного виробництва.

Важливим завданням наукових випробувань щодо інтенсифікації виробництва є з'ясування найбільш ефективних методів розв'язання цього завдання на рівні окремого виробничого підприємства. Наука повинна показати керівництву підприємства необхідність, напрямки та ефективність переходу до інтенсивних методів ведення виробничо-господарської діяльності. Вона, з урахуванням галузевої специфіки відповідних підприємств, розкриває та обґрунтовує практичні шляхи і методи інтенсифікації їх діяльності. Від загальнотеоретичних основ до практичних рекомендацій повинен бути діапазон досліджень в цій області.

Інтенсифікація виробництва являє собою надзвичайно складне і динамічне явище, яке взаємодіє з усіма технічними, економічними й політичними процесами, що відбуваються в суспільстві. Цим обумовлена неоднозначність суджень з даної проблеми, які характерні для різноманітних досліджень. Зокрема, зараз немає загальновизнаного визначення інтенсифікації. Відрізняються один від другого погляди різних дослідників і з більшості питань, пов'язаних з механізмом функціонування й субординацією чинників, які в умовах сучасних ринкових відносин визначають рівень і динаміку інтенсивності виробництва в масштабах економіки в цілому і в її структурних підрозділах. Недостатньо досліджені шляхи завершення ринкових перетворень.

Актуальність проблеми, її теоретичне та практичне значення зумовили необхідність подальшого вивчення комплексу питань, проведення даного дослідження та визначили тему дисертації.

1.2. Мета і завдання дослідження. Метою проведеного дослідження є теоретичне обґрунтування характеру практичних форм інтенсифікації виробництва у ринковій економіці, розробка методичного забезпечення основних напрямків цієї діяльності.

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких завдань:

визначення суті інтенсифікації виробничо-господарської діяльності та її особливостей в процесі ринкового реформування; уточнення поняття "інтенсифікація виробництва" стосовно діяльності сучасного підприємства;

обґрунтування головного критерію оцінки рівня та динаміки інтенсифікації виробництва комерційного підприємства;

класифікації сукупності чинників, які безпосередньо та посередньо впливають на інтенсифікацію виробництва комерційного підприємства;

обґрунтування можливостей і значень використання в управлінні діяльністю виробничого підприємства теорії "стійкості системи";

з'ясування впливу незавершеності ринкових перетворень в Україні на можливості інтенсифікації діяльності підприємства;

визначення умов і методів оновлення та вдосконалення технічної бази виробництва;

розкриття механізму взаємодії підвищення якості продукції та інтенсифікації виробництва;

здійснення аналізу ролі технологічної інфраструктури виробничого підприємства у вирішенні задач підвищення його ефективності;

оцінювання можливостей і визначень напрямків використання у виробничо-господарській діяльності підприємств управління закордонного досвіду державного впливу на здійснення НТП;

розроблення практичних пропозицій щодо прискорення інтенсифікації виробничої діяльності підприємств.

1.3. Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження є сутність зовнішніх умов і чинників, які визначають характер та форми інтенсифікації виробництва на промислових підприємствах в процесі формування сучасних ринкових відносин. Об'єктом дослідження є процеси інтенсифікації виробництва на діючих підприємствах та об'єднаннях м.Харкова, Харківської та Сумської областей.

1.4. Загальна методика дослідження. Теоретичною та методологічною основою роботи є фундаментальні дослідження фахівців в області управління виробництвом, закони і підзаконні акти України та інші нормативні документи, а також праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів.

Для вирішення поставлених завдань у процесі дослідження застосовані методи логічного узагальнення, системний підхід,

багатофакторний аналіз. Використані результати наукових досліджень, отриманих за безпосередньою участю автора.

Представлені в роботі результати ґрунтуються на матеріалах статистичних щорічників "Україна в цифрах", зібраних при проведенні спеціальних досліджень на промислових підприємствах України.

1.5. Наукова новизна роботи полягає у наступному:

сформульовано визначення суті інтенсифікації виробництва, яке враховує особливості виробничо-господарської діяльності комерційних підприємств в процесі ринкового реформування економіки;

визначено, що узагальнюючим критерієм інтенсивності виробничо-господарської діяльності комерційного підприємства є сумарні затрати живої й упередженої праці, які припадають на одиницю продукції;

класифіковано чинники і критерії інтенсивності виробництва стосовно ринкових відносин, що формуються;

обґрунтовано доцільність й особливості застосування до аналізу й управління діяльністю комерційного підприємства, в тому числі і в умовах перехідної економіки, теорії "стійкості системи";

систематизовано критерії оцінки оптимальності технічної бази підприємства та розроблено методичні рекомендації по її вдосконаленню стосовно умов сучасного стану вітчизняної економіки.

1.6. Конкретний особистий внесок автора у наукові результати, що пропонуються до захисту:

визначено сучасні особливості інтенсифікації виробництва промислових підприємств;

обґрунтовано взаємозв'язок можливостей інтенсифікації в діяльності підприємств з станом незавершеності ринкових перетворень в Україні;

запропоновано науковий підхід щодо визначення механізму взаємодії інтенсифікації виробництва та підвищення якості продукції;

визначено специфічну роль виробничої інфраструктури підприємства в розв'язанні задач інтенсифікації його виробничо-господарської діяльності;

розроблені методичні рекомендації відносно напрямків використання вітчизняного й закордонного досвіду, застосування державних економічних, правових й адміністративних важелів впливу на прискорення науково-технічного прогресу й оновлення технічної бази підприємств.

1.7. Практична цінність результатів дослідження. Методичні підходи є науковим підґрунтям для здійснення практичних заходів з удосконалення структури та підвищення ефективності інтенсифікаційних процесів на промислових підприємствах різних форм власності.

Результати досліджень можуть бути використані як методичні рекомендації щодо підвищення рівня інтенсифікації виробництва на підприємствах.

1.8. Апробація роботи та реалізація результатів дослідження. Основні результати дисертації доповідались та одержали схвалення на науково-практичних конференціях "Сучасні проблеми розвитку виробництва" (Харків, 1996) і "Розвиток економічної теорії в умовах трансформаційної кризи" (Харків, 1996).

1.9. Публікації. По темі дисертації надруковано 5 наукових робіт загальним обсягом 1,36 ум.-др. арк.

1.10. Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури з 130 найменувань, містить 161 сторінку машинописного тексту, 6 таблиць та 3 рисунки.

2. ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації та її наукову новизну, визначено мету та завдання роботи, предмет і об'єкт дослідження, практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі — "Інтенсифікація виробництва: суть, способи вимірювання і форми управління" — проведено критичний аналіз теоретичних концепцій стосовно суті інтенсифікації. Уточнено поняття "інтенсифікації виробництва". Запропоновано більш повну та субординовану класифікацію чинників і критеріїв інтенсивності виробництва в умовах ринкових відносин, що формуються.

Зроблено висновок про доцільність та особливості застосування до аналізу й управління діяльністю комерційного підприємства, в тому числі і в умовах перехідної економіки, теорії "стійкості системи".

У другому розділі — "Передумови та основні напрямки інтенсифікації виробництва на машинобудівному підприємстві в Україні у сучасних умовах" — уточнено поняття та з'ясовано критерії оцінки ступеня оптимальності технічної бази підприємства і розроблені рекомендації щодо її вдосконалення в умовах перехідного стану вітчизняної економіки. Показано специфічну роль виробничої інфраструктури підприємства у розв'язанні завдань інтенсифікації його виробничо-господарської

діяльності. На основі узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду зроблено висновок про необхідність більш широкого використання державних економічних, правових та адміністративних важелів впливу на прискорення науково-технічного прогресу і оновлення технічної бази підприємств.

У висновках викладено та узагальнено результати проведених у дисертації досліджень.

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИСНОВКИ ДИСЕРТАЦІЇ

3.1. Виявлено суть інтенсифікації виробничо-господарської діяльності і визначено її особливості в умовах ринку.

В умовах кризового стану економіки України питання з росту ефективності виробництва на основі інтенсифікації і використання досягнень НТП опинились на другому плані, але не стали другорядними. Питання інтенсифікації виробництва пов'язані з вирішенням ряду економічних, соціальних та правових проблем.

В економічній літературі є багато концепцій суті інтенсифікації виробництва, які значною мірою відрізняються між собою, при цьому деякі з них протистоять один одному по ряду найважливіших складових.

Аналіз наведених визначень суті інтенсифікації виробництва стосовно сучасних умов дозволив зробити нове визначення, яке відрізняється від тих, що вже існують: інтенсифікація виробничо-господарської діяльності комерційного підприємства — це підвищення ступеня напруженості та величини віддачі всієї сукупності ресурсів, які йому належать, що досягається, по-перше, шляхом використання досягнень НТП, оптимізації розмірів, якості і внутрішньої структури наявних чинників виробництва або тих, які використовуються; по-друге, на основі гармонізації їх розвитку з метою своєчасного і більш повного пристосування до запитів ринку й отримання максимально можливого прибутку.

3.2. Визначено узагальнюючий критерій ступеня інтенсивності виробничо-господарської діяльності комерційного підприємства. Виходячи з нашого визначення, зробимо висновки: узагальнюючим критерієм інтенсивності виробничо-господарської діяльності комерційного підприємства є сумарні витрати живої та матеріалізованої праці, які припадають на одиницю продукції.

Запропонований підхід розуміння процесу інтенсифікації дозволив розглянути інтенсифікацію виробництва та

інтенсифікацію використання окремих чинників виробництва, не ототожнюючи ці поняття:

інтенсифікація виробництва — це підвищення ступеня напруженості і величина віддачі всієї сукупності ресурсів, які йому належать;

інтенсифікація окремих чинників виробництва — це підвищення ефективності та більш економне витрачання фондів, сировини, капіталовкладень, живої праці.

Цим поняття інтенсифікації відрізняється від поняття продуктивності праці, оскільки останнє характеризує віддачу тільки живої праці

3.3. Класифіковано сукупність чинників, які здійснюють безпосередній і посередній вплив на інтенсифікацію діяльності комерційного підприємства.

Для практики господарювання велике значення має визначення рівня інтенсифікації виробництва. Вимірюванню ступеня інтенсифікації може допомогти комплекс показників. Система показників інтенсифікації суспільного виробництва повинна включати, на наш погляд, дві групи: перша — це показники, які характеризують чинники інтенсифікації виробництва; друга — ті, які відбиваються у результатах дій цих чинників.

Факторні і результуючі показники необхідно розглядати в комплексі. Бо якщо розглядати кожную групу ізольовано, то ми будемо мати уяву про окремі чинники, але не будемо знати, до якого результату привела їх дія, або знаючи про результати, — не матимемо уяви, яким чином вони досягнуті. Серед факторних можна виділити дві групи показників. У першій ті, які характеризують найважливіший чинник процесу інтенсифікації виробництва — НТП і другій — вдосконалення організації виробництва (рис. 1).

До результуючих можна віднести показники, які відображають збільшення ефективності використання живої праці внаслідок дії чинників інтенсифікації (рис. 2).

3.4. Обґрунтовано доцільність використання теорії "стійкості системи" в управлінні діяльністю комерційного підприємства.

В умовах ринку, який регулюється, актуальною є розробка комплексу заходів по забезпеченню економічної стійкості підприємств особливо щодо сучасного виробництва із застосуванням автоматизованих систем управління.

Стійкість — одна з основних динамічних характеристик системи управління, яка в значній мірі визначає її працездатність, оскільки щоб нормально функціонувати, система автоматизованого

управління повинна бути невідчутною до змін в стані внутрішнього по відношенню до підприємства середовища. Система управління може бути стійкою, якщо вона здатна до саморегулювання.

Звичайно таку систему називають адаптивною, тобто здатною пристосовуватися до змін в умовах функціонування. Здатність до адаптації визначається наявністю в системі низки властивостей.

До головних можна віднести:

властивість самонастроювання, тобто самостійної зміни параметрів функціонування системи;

властивість самоорганізації, тобто самостійного перетворення структури системи за умов збереження її якісних характеристик;

властивість до самонавчання, тобто самостійного пошуку умов, за яких система задовольняє критеріям якості свого функціонування.

Для кількісної характеристики стійкості такої економічної системи, як підприємство доцільно використовувати групи показників: що характеризують резерви потужності, рівень матеріально-технічного постачання та надійність виконання договорів, показники прибутку, рентабельності та інші з точки зору їх критичних, порогових значень, дослідження яких показує перехід з стійкого стану в нестійкий. Гнучкість управління виробничими системами повинна бути узгоджена з якісними особливостями організаційного та економічного середовища, в якому вони функціонують. Тільки тоді ці системи набувають якості стійкості і ефективно функціонують. Тому методи забезпечення стійкого функціонування підприємств можуть суттєво відрізнитися в певних умовах господарювання.

3.5. З'ясовано умови і методи оновлення та вдосконалення технічної бази на сучасному етапі розвитку ринкових перетворень.

В формуванні нових засобів праці повинні виникати якісні зміни — перехід від традиційного знаряддя праці до систем машин з мікроелектронним управлінням та інтегрованою робототехнікою. В таких системах технологічне обладнання пов'язується з електронно-обчислювальною технікою та системами передачі інформації, включаючи засоби програмування.

В промисловості України недостатньо використовуються можливості підприємств по створенню своїми силами засобів механізації і автоматизації. Аналіз показує, що на деяких підприємствах випуск засобів механізації не перевищує 1% від загального обсягу виробництва.

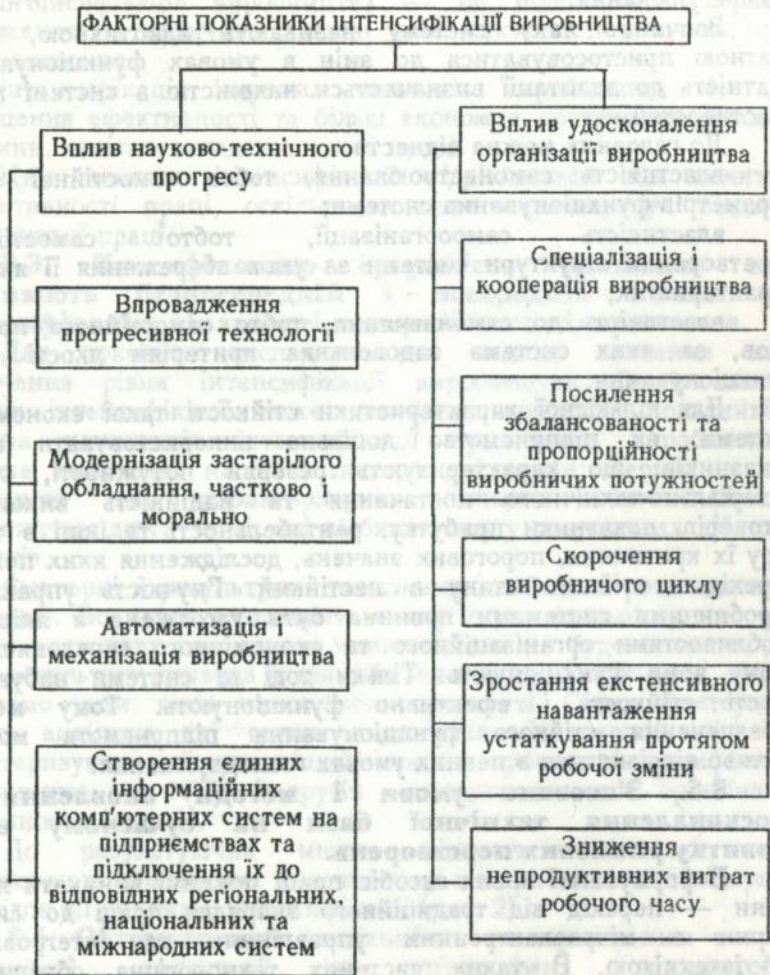

Рис. 1. Групування факторних показників інтенсифікації виробництва

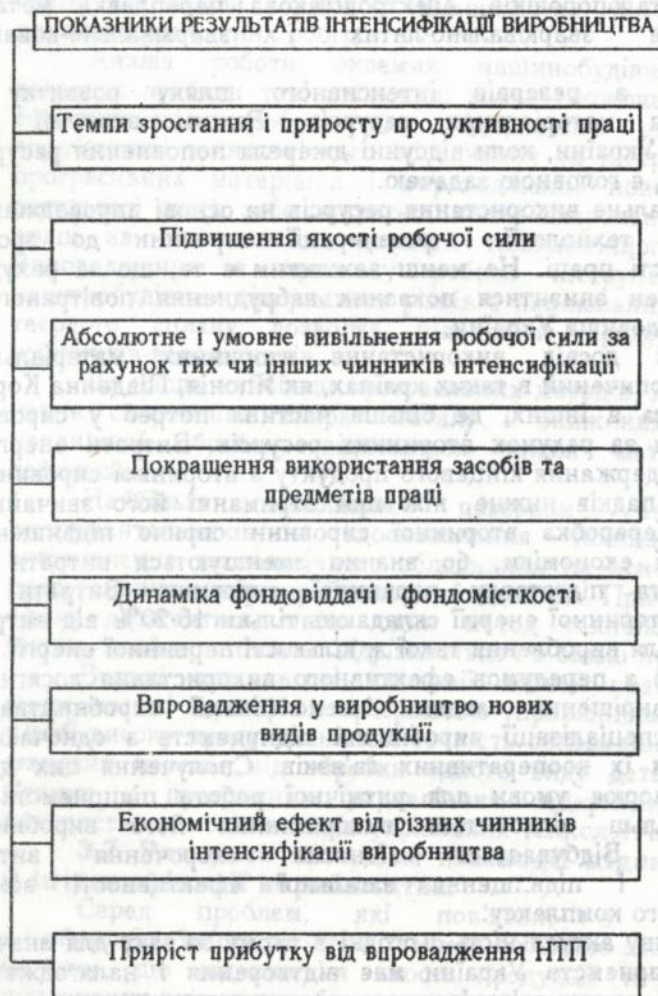

Рис. 2. Показники результатів інтенсифікації виробництва

Повільними темпами впроваджується прогресивна технологія та високопродуктивна техніка (детале-прокатне виробництво, точне штампування, виготовлення деталей з печених металопорошків, електрошлакова переплавка металу, використання зварювально-литих і зварювально-кованих конструкцій).

Одним з резервів інтенсивного шляху розвитку є використання матеріальних ресурсів. Режим економії для підприємств України, коли відсутні джерела поповнення ресурсів виробництва, є головною задачею.

Рациональне використання ресурсів на основі впровадження безвідходної технології і регенерації сировини до зросту продуктивності праці. Не менш важливим є те, що за рахунок цього повинен знизитися показник забруднення повітряного і водного середовища України.

Цінний досвід використання вторинних матеріальних ресурсів накопичений в таких країнах, як Японія, Південна Корея, Німеччина та в інших, де більша частина потреб у сировині покривається за рахунок вторинних ресурсів. Витрати енергії і витрати на одержання кінцевого продукту з вторинної сировини в більшості випадків нижче, ніж при отриманні його звичайним способом. Переробка вторинної сировини сприяє підвищенню ефективності економіки, бо значно зменшуються витрати на добування та підготовку первинної сировини. Витрати на утилізацію вторинної енергії складають тільки 15-20% від витрат, необхідних для вироблення такої ж кількості первинної енергії.

Однією з передумов ефективного використання досягнень НТП для вирішення завдань інтенсифікації виробництва є здійснення спеціалізації виробничих підприємств з одночасним розширенням їх кооперативних зв'язків. Сполучення цих двох процесів створює умови для ритмічної роботи підприємства і можливо більш цілковитого використання його виробничої потужності. Відбувається відносне скорочення витрат виробництва і підвищення загальної ефективності всього господарського комплексу.

Особливу актуальність сьогодні в цьому зв'язку для значної частини підприємств України має відтворення і налагодження нових господарських зв'язків.

3.6. Розкрито роль технологічної інфраструктури виробничого підприємства у вирішенні задач інтенсифікації його виробничо-господарської діяльності.

Сучасне промислове підприємство має складну внутрішню структуру.

Головними частинами виробничої інфраструктури підприємства є: по-перше, цехи і ділянки, які займаються виготовленням інструментів і технологічного оснащення і, по-друге, підрозділи і служби підприємства, які виконують весь комплекс ремонтних робіт.

Аналіз роботи окремих машинобудівних підприємств дозволяє зробити такі висновки: значні можливості підвищення ефективності роботи цих підприємств створюються при виробництві технологічного обладнання та інструментів з нових прогресивних матеріалів і впровадженні нової технології. В результаті цього забезпечується певне скорочення витрат живої праці на виготовлення деталей технологічного устаткування. Впровадження в практику роботи інструментальних цехів машинобудівних підприємств різців з напаяюваними пластинами з твердого сплаву дозволяє підвищити продуктивність праці робітників-верстатників.

До числа найбільш прогресивних методів, які забезпечують певне скорочення витрат металу і зниження трудомісткості механічної обробки, відносяться також методи пластичної деформації.

Найбільш важливим резервом економії праці інструментальників є вдосконалення техніки і технології виготовлення технологічного обладнання на основі застосування прогресивних видів виробничого обладнання. Причому найбільший ефект досягається, якщо один метод технології замінюється іншим, який принципово відрізняється і є більш продуктивним.

Великі можливості економії живої праці закладені у використанні верстатів з програмним управлінням, які об'єднують у собі високу продуктивність і точність обладнання, забезпечують швидкий перехід від обробки одного виду деталей до іншого. Станки з програмним управлінням відкривають можливості використання нових методів управління технологічним процесом.

3.7. Розкрито механізм взаємодії підвищення якості й інтенсифікації виробництва.

Серед проблем, які пов'язані з інтенсифікацією виробництва, якість продукції займає особливе місце. Обумовлено це тим, що підвищення якості продукції передбачає деяке підвищення витрат виробництва і ціну, за якою вона реалізується. Наслідком цього може бути або підвищення або зниження попиту на відповідну продукцію. В результаті відповідним чином буде змінюватися ефективність виробництва, яка, як обґрунтовано в дисертації, є основним критерієм ступеня та динаміки інтенсивності виробництва.

Керувати якістю — значить здійснювати цілеспрямований вплив на споживчі властивості продукту для досягнення такого рівня якості, який необхідний споживачеві у певних умовах розвитку виробничих сил (рис. 3).

Чинники підвищення якості продукції можуть бути залучені лише при зміні виробничих відносин, тобто лише тоді, коли спрацює господарський механізм управління, що базується на гармонійному співіснуванні різних форм власності.

Для практичного забезпечення ефективного управління якістю продукції необхідними є планування і вирішення низки виробничих завдань (рис. 4).

3.8. Надано оцінку можливості використання в промислових підприємствах України закордонного досвіду державного стимулювання НТП у виробництві.

Сьогодні стає все більш очевидним, що сучасні ринкові відносини (і в особливості в умовах перехідної економіки) передбачають активне втручання держави в процеси розвитку економіки, в тому числі і в процес інтенсифікації виробництва, без яких неможливі прогресивне просування в економіці і подолання кризових явищ у виробництві і в суспільстві.

Особливо значна роль держави полягає в підтримці і стимулюванні розвитку сфери НДДКР. Причому в останній час це перш за все проявляється в формуванні державної науково-технічної політики, яка базується на врахуванні пріоритетів загальноекономічних цілей розвитку і включає систему певних заходів, таких, як пряме фінансування НДДКР, розвиток інфраструктури, фінансове та технічне забезпечення цієї сфери, використання конкретної системи для здійснення великих наукових проєктів та програм.

Особливо значні можливості в системі регулювання і державного стимулювання НТП полягають у здійсненні цілеспрямованої та науково обгрунтованої податкової і амортизаційної політики. Державне стимулювання НТП в розвинувтих країнах проходить у двох основних формах: в прямому державному фінансуванні і в заохоченні шляхом створення пільгових умов для тих приватних та державних підприємств, які розширюють науково-дослідну діяльність, впроваджують прогресивну техніку, технологію. Перша форма в найбільшій мірі впливає на прискорення НТП в сфері наукових досліджень та засвоєння нових галузей промисловості, друга — на підвищення загального рівня техніки і технології.

У всіх розвинутих країнах застосовують обидві ці форми, причому співвідношення між ними в різних країнах і на різних етапах розвитку може дуже сильно варіювати.

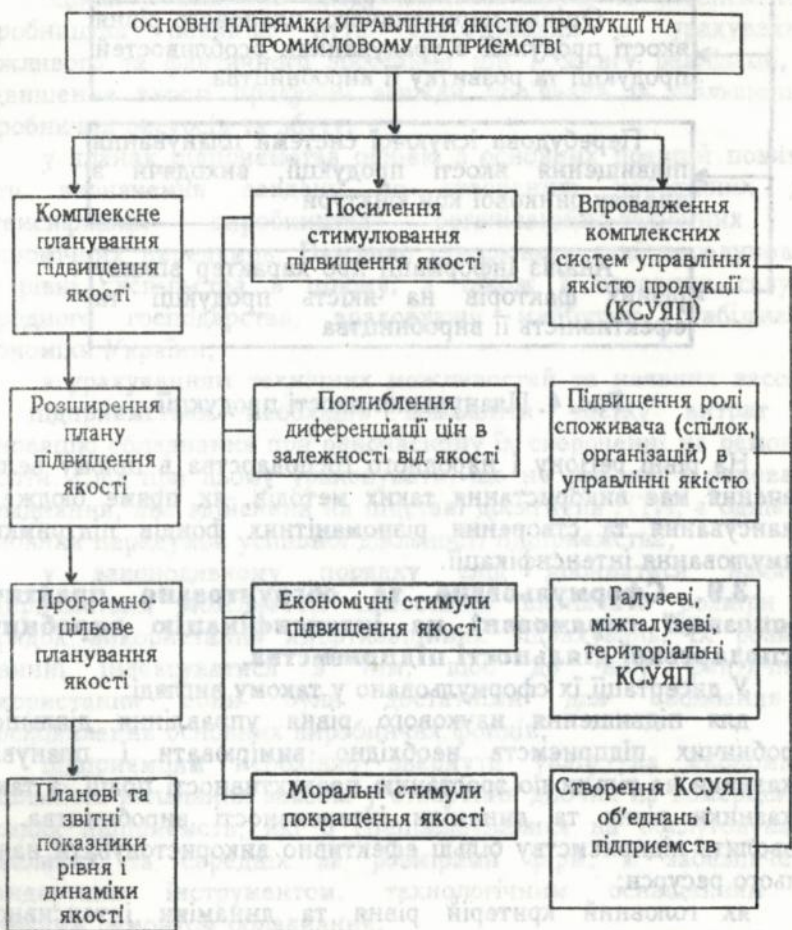

Рис. 3. Удосконалення управління якістю продукції в умовах реформування

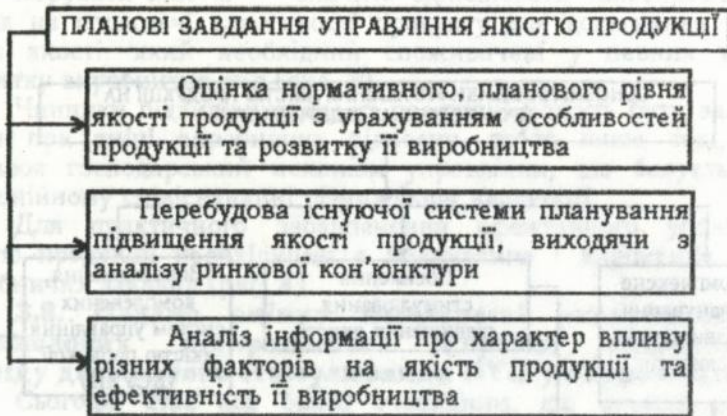

Рис. 4. Планування якості продукції

На рівні регіону і народного господарства в цілому велике значення має використання таких методів, як пряме бюджетне фінансування та створення різноманітних фондів підтримки і стимулювання інтенсифікації.

3.9. Сформульовано та обґрунтовано практичні пропозиції спрямовані на інтенсифікацію виробничо-господарської діяльності підприємства.

У дисертації їх сформульовано у такому вигляді:

для підвищення наукового рівня управління діяльністю виробничих підприємств необхідно вимірювати і планувати показники не тільки по зростанню продуктивності праці, а також показники рівня та динаміки інтенсивності виробництва. Це дозволить підприємству більш ефективно використовувати наявні у нього ресурси;

як головний критерій рівня та динаміки інтенсивності виробництва слід використовувати показник сумарних витрат оцінених в грошовій формі ресурсів підприємства, які приходяться в розрахунку на одиницю реалізованої продукції;

при оцінюванні стану інтенсифікації виробництва на підприємствах і в народному господарстві доцільніше використовувати метод багатовимірного аналізу. Його використання дозволить правильно оцінити не тільки загальні

результати процесу, а також з'ясувати роль кожного чинника в досягненні головної мети;

оцінка показників продуктивності праці та інтенсивності виробництва повинна бути скоректована з урахуванням можливого та фактичного зростання цін і обсягу реалізації, бо підвищення якості продукції завжди пов'язане із збільшенням виробничих ресурсів та збуту;

у планах підприємства однією з основних позицій повинно бути визначення завдань по створенню необхідних для інтенсифікації виробництва організаційно-технічних та економічних передумов. Важливо створювати такі передумови і на рівні суспільства в цілому, а також в основних галузях народного господарства, враховуючи майбутню стабілізацію економіки України;

з урахуванням технічних можливостей та наявних засобів, на підприємствах необхідно збільшити частку витрат на реновацію обладнання при одночасному їх скороченні на ремонтні роботи. Слід при цьому ураховувати, що не ремонт, а реновація обладнання, яка здійснена на підставі досягнень НТП, є однією з основних передумов успішної діяльності підприємства;

у законодавчому порядку слід добиватися надання підприємствам можливості самостійно визначати розміри та порядок використання амортизаційних відрахувань. Їх розміри повинні індексуватися з тим, щоб до часу фактичного використання вони були достатніми для оновлення і вдосконалення основних виробничих фондів;

підприємцям необхідно звернути увагу на економічну доцільність вкладання засобів у створення діючих на комерційних засадах підприємств, які б спеціалізувалися на обслуговуванні невеликих та середніх за розмірами фірм, в забезпеченні стандартним інструментом, технологічним оснащенням та поточним ремонтом обладнання;

з урахуванням та пристосуванням до вітчизняних умов зарубіжного досвіду функціонування сучасних ринкових відносин, в області наукових досліджень та господарської практики звернути більше уваги на систему державного стимулювання науково-технічного прогресу та оновлення технічної бази підприємств в головних областях економіки.

3.10. Основні висновки наукового дослідження.

Розробки автора дають можливість:

підвищити рівень наукового обґрунтування інтенсифікації на підприємствах в умовах переходу до ринкових відносин, визначити та собордувати сукупність чинників, які впливають на характер інтенсифікації виробництва;

з'ясувати умови й методи оновлення й удосконалення технічної бази виробництва на сучасному етапі ринкових перетворень;

визначити механізм взаємодії і підвищення якості продукції та інтенсифікації виробництва;

створити можливість використання у виробничо-господарській діяльності вітчизняних підприємств зарубіжного досвіду державного впливу на здійснення НТП.

4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ОПУБЛІКОВАНІ В РОБОТАХ

4.1. Пономаренко О.О. Економічне зростання та його значення. / Під ред. академіка Сіроштана М.А.: Навч. посібн. Макроекономіка. — Харків: РВВ ХДЕУ, 1997. — С.109-122.

4.2. Ус Т.В., Пономаренко А.А. Интенсификация производства — важнейший элемент становления рыночных реформ. // Вестник ХГПУ "Технический прогресс и эффективность производства" — 1996. — №20. — Харьков: ХГПУ, 1996. — С.144-146.

Особистий внесок автора: обґрунтовано інтенсифікаційні процеси на промислових підприємствах в умовах переходу до ринку.

4.3. Пономаренко А.А., Коваль Т.А. Зарубежный опыт управления НТП и интенсификацией производства. Вестник ХГПУ

"Технический прогресс и эффективность производства" — 1996. — №20. — Харьков: ХГПУ, — С.198-200.

Особливий внесок автора: обґрунтовано вплив державного регулювання на процес інтенсифікації виробництва на промислових підприємствах.

4.4. Пономаренко А.А. Интенсификация как объект макроэкономической теории. — В кн.: Тез. докл. Первой Международной научно-практической конференции

A.A. Ponomarenko. Intensification of Processes at Industrial Enterprises.

Thesis on the rights of a manuscript for competition of a scientific degree of Candidate of Sciences (Economics) in speciality 08.06.01 — "Economics of Candidate of Enterprises and Forms of Management".

Kharkov State University of Economics, Kharkov, 1997.

Theoretical propositions and methodic recommendations concerning the utilization of the reserves of the development of the production intensification processes at enterprises under conditions of transition to the market are to be defended. Wain criteria of estimation of the level and the dynamics of industrial enterprise production intensification have been substantiated. The condition about the expediency and peculiarities of the system "stability" theory in relation to the analysis and the management of commercial enterprise operation has been made, including under the condition of transitional economy.

The classification of enterprises from the point of view of their economic stability has been defined more precisely. The concept has been substantiated and the criteria of estimation of enterprise technical base optimum have been defined, the recommendation concerning their perfection under the conditions of modern state of our economy have been worked out.

Пономаренко А.А. Интенсификация производственных процессов на промышленных предприятиях.

Диссертация на правах рукописи на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.01. — "Экономика предприятий и формы хозяйствования". Харьковский государственный экономический университет, Харьков, 1997.

Защищаются теоретические положения и методические рекомендации по использованию резервов развития процессов интенсификации производства на предприятиях в условиях перехода к рынку. В работе обоснованы главные критерии оценки уровня и динамики интенсификации производства промышленного предприятия. Сделан вывод о целесообразности и особенностях теории "устойчивости" системы, по отношению к анализу и управлению работой коммерческого предприятия, в том числе в условиях переходной экономики. Уточнена классификация предприятий с точки зрения их экономической устойчивости. Обосновано понятие и определены критерии оценки оптимальности технической базы предприятия и разработаны рекомендации по их усовершенствованию по отношению к условиям современного состояния нашей экономики.

Ключові слова: інтенсифікація, підприємство, виробництво, маркетинг, менеджмент, якість продукції, структурні перетворення.

ПОНОМАРЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ
ПРОЦЕСІВ НА ПРОМИСЛОВИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ**

Спеціальність 08.06.01 — "Економіка підприємств і
форми господарювання"

АВТОРЕФЕРАТ

дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Сотніков В.І.

Відповідальний за випуск
кандидат економічних наук
Долгод

Підписано до друку 17.03.97. Формат 60x84 1/16.
Папір друкарський №1. Друк офсетний. Обсяг 1,0 др. арк.
Тираж 100 прим. Зам. № 122. Безкоштовно.

ВВВ ХДЕУ, 310001, м.Харків, пр.Леніна, 94.

435344

AB 37.335